

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 15.2.2008
COM(2008) 85 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

**Пети доклад за гражданството на Съюза
(1 май 2004 г. – 30 юни 2007 г.)**

[SEC(2008) 197]

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

Пети доклад за гражданството на Съюза (1 май 2004 г. – 30 юни 2007 г.)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Все повече европейски граждани се обучават, сключват брак, живеят или работят в други държави-членки, без да притежават съответната националност. Към 1 януари 2006 г. около 8,2 млн. граждани упражняват правото си на пребиваване в друга държава-членка¹.

Проведеното през 2007 г. от Флаш Евробарометър проучване на общественото мнение относно гражданството на Европейския съюз² показва, че европейците са добре запознати със своя статут на граждани на Съюза, но биха желали да получат повече информация за своите права. Над три четвърти от гражданите на ЕС са чували термина „гражданин на Европейския съюз“ и знаят, че гражданството на Съюза се придобива автоматично с притежаването на националност на държава-членка. 90% от запитаните знаят, че са едновременно граждани на Съюза и на държавата-членка.

През последните 5 години се забелязва значително подобряване на цялостната осведоменост на европейците относно техния статут на граждани на Съюза. В сравнение с 2002 г. през тази година броят на европейците, които твърдят, че са запознати с термина „гражданин на Съюза“ и знаят какво включва той, се е увеличил с около 8 %, а 15 % повече от запитаните знаят, че гражданството на Съюза се придобива автоматично с притежаването на националност на държава-членка.

Въпреки това по-малко от една трета (31 %) от запитаните се чувстват „добре запознати“ с правата си като граждани на Съюза.

Комисията поставя гражданите в центъра на своите политики и ще продължава да ги осведомява за техните права и да гарантира, че гражданите действително се ползват от тези свободи в Съюза.

Член 22 от Договора за ЕО изисква от Комисията да докладва на Европейския парламент, Съвета и Европейския икономически и социален комитет на всеки три години за прилагането на разпоредбите на част втора от Договора, която се отнася за гражданството на Съюза. Настоящият пети доклад прави оценка на прилагането на тези разпоредби за периода от 1 май 2004 г. до 30 юни 2007 г. в контекста на развитието на Съюза, като отчита необходимостта от засилване на правата, предоставени на гражданите на Съюза.

Докладът визира правната същност на правата на гражданите, а именно **правото свободно да се движат и да пребивават в рамките на ЕС (член 18), правото да**

¹ Прогнози на Евростат (вж. приложението към настоящия доклад)

² Флаш Евробарометър 213

избират и да бъдат избирани в местни избори в държава-членка, на територията на която пребивават (член 19), правото на закрила от дипломатическите и консулските представителства в трети страни (член 20), правото на петиции до Европейския парламент (ЕП) и правото да се обръщат към омбудсмана (член 21). Освен това докладът прави преглед на постигнатия напредък в областите, тясно свързани с гражданството в по-широк смисъл, като равното третиране по отношение на националността и защитата на основните права.

2. ГРАЖДАНСТВО НА СЪЮЗА

2.1. *Проблеми, свързани с придобиването и загубата на националност*

Договорът за ЕО предвижда, че всяко лице, което притежава гражданство на държава-членка, е гражданин на Съюза, като гражданството на Съюза допълва, а не замества националното гражданство (член 17, параграф 1). Декларация № 2, приложена към Договора за ЕС, гласи, че дали едно лице има националността на държава-членка се определя единствено в съответствие с правилата за националност на съответната държава-членка, като Европейският съд потвърди, че придобиването или загубата на националност попада в компетенциите на държавите-членки. Комисията получи множество жалби, доклади от неправителствени организации, петиции и запитвания към ЕП относно проблемите в някои държави-членки, свързани с придобиването или загубата на националност.

По-конкретно, на Комисията са известни въпросите, свързани с лицата, които принадлежат към рускоезичното малцинство в **Естония и Латвия**, които се смятат за „не-граждани“, както и със ситуацията на „заличените лица“ в **Словения**. Друг въпрос, който бе повдигнат, засяга **разширяването на гражданството за лица с националност от друга страна** въз основа между другото на факта, че са част от етническа общност.

Комисията няма правомощия по отношение на въпроса за придобиването или загубата на националност. Въпреки това, в рамките на своите права, Комисията се стреми да подпомага намирането на решения, свързани с този въпрос, като насърчава интеграцията и използва инструментите на Общността, с които разполага, като гарантира, че държавите-членки стриктно спазват законодателството на ЕО против дискриминацията.

2.2. *Достъп до гражданството на Съюза*

Гражданството на Съюза се получава чрез придобиване на националност на държава-членка. Без да се засяга фактът, че само държавите-членки са компетентни в областта на законодателството за националността, Съветът от Тампере през 1999 г. определи *„целта да се предостави възможност на законно пребиваващите от дълго време граждани на трети страни да получат националността на държавата-членка, в която пребивават“*.

През 2004 г. Съветът прие **Общи основни принципи (ОСП) на интеграцията**, за да подпомогне държавите-членки в изготвянето на политиките за интеграция³. Един от

³ Документ на Съвета 14615/04

тези принципи гласи, че участието на имигранти в демократичния процес и в изготвянето на политиките и мерките за интеграция подпомага тяхното приобщаване. През 2005 г. Комисията прие **„Обща програма за интеграция“**, която предлага мерки за прилагане на общите основни принципи⁴. Тя представи предложения като изработване на подготвителни програми за гражданство и натурализация на национално равнище и насърчаване на проучванията и диалога по въпросите на идентичността и гражданството. Третият годишен доклад относно миграцията и интеграцията⁵ потвърждава значимостта на различните форми на активно гражданство за интегриране на лицата от трети държави.

Заключенията на Съвета относно укрепването на интеграционните политики в ЕС чрез поощряване на единството в многообразието, приети през юни 2007 г., призовават държавите-членки, с подкрепата на Комисията, да изследват и изяснят различните концепции за участие и гражданство, както и да обменят опит в областта на системите за натурализация.

2.3. *Насърчаване на европейското гражданство*

Гражданите трябва да знаят за своето европейско гражданство, за ползите от него, както и за правата и задълженията си, ако от тях се иска да развият чувство за европейска идентичност и да подкрепят напълно европейската интеграция. Инициативи като **Програма за действие на Общността за насърчаване на активното европейско гражданство**⁶, която бе изпълнена през 2004—2006 г., и програмата **„Европа за гражданите“**⁷ за периода 2007—2013 г. предоставят на Съюза значителни инструменти за насърчаване на активното европейско гражданство.

3. СВОБОДА НА ДВИЖЕНИЕ И ПРАВО НА ПРЕБИВАВАНЕ

3.1. *Доклад относно трите директиви за правото на пребиваване на икономически пасивни граждани на Съюза*

През април 2006 г. Комисията прие своя трети доклад⁸ за прилагането на трите директиви⁹ за правото на пребиваване на граждани на ЕО, които са студенти, икономически пасивни или пенсионери, който обхваща периода от 2003 г. до 2005 г.

3.2. *Директива 2004/38: укрепване на гражданството*

Най-важното развитие в тази област бе влизането в сила на 30 април 2006 г. на Директива 2004/38 относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите-членки. Директивата:

⁴ COM(2005)389

⁵ COM(2007)512

⁶ Решение 2004/100/ЕО на Съвета от 26 януари 2004 г.

⁷ Решение № 1904/2006/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2006 г. относно създаване на програмата „Европа за гражданите“ за периода 2007—2013 г. за насърчаване на активното европейско гражданство.

⁸ COM(2006) 156 окончателен

⁹ Директиви 93/96, 90/364 и 90/365, отменени с Директива 2004/38

- систематизира в един инструмент сложното законодателство и богатата съдебна практика на Европейския съд, като създава единен правен режим в контекста на гражданството,
- улеснява упражняването на правото на пребиваване, като опростява условията и формалностите (напр. като премахва системата на разрешителните за пребиваване за граждани на Съюза),
- засилва правата на членовете на семейството (напр. като разширява правата за събиране на семейството до регистрираните партньори),
- създава безусловно постоянно право на пребиваване след пет години непрекъснат законен престой в приемната държава-членка и
- увеличава защитата срещу експулсиране на граждани на Съюза и членовете на техните семейства въз основа на обществена политика, социална сигурност и обществено здраве.

Гражданите ще могат напълно да упражняват своите права, ако бъдат напълно информирани за тях. **„Ръководството как да извлечем най-много ползи от Директива 2004/38/ЕО“** има за цел да запознае по-добре гражданите на Съюза със законодателството, като го преведе на по-разбираем език¹⁰. В ЕС бяха разпространени над 16 000 екземпляра от ръководството на 19 езика.

Контролът на правилното прилагане на директивата е абсолютен приоритет за Комисията¹¹. От юни 2006 г. до февруари 2007 г. са открити 19 **процедури за нарушение** за **неуведомяване** за национални изпълнителни мерки: през юни 2007 г. 15 от тях бяха отворени, а 4 бяха отнесени до Европейския съд. През 2007 г. Комисията започна изследване относно **съответствието на мерките за транспониране**. Някои проблеми области на неправилно прилагане на директивата вече бяха установени въз основа на отделни жалби, петиции и запитвания до ЕП.

Членовете на семействата на граждани от трети страни продължават да срещат проблеми не само с получаването на разрешение за влизане, но и с издаването на карти за пребиваване. Те имат право да пребивават заедно с граждани на Съюза при наличието само на семейна връзка, но някои държави-членки изискват от тях да представят документи или да преминат през процедури, които не са позволени от директивата. Комисията използва и ще продължи да използва своите правомощия съгласно член 226 от Договора за ЕО, за да гарантира спазването на директивата.

Много от жалбите са във връзка с пречки пред свободното движение, срещани от граждани на Съюза при пътуване в друга държава-членка поради **документи, изисквани от граничните органи и въздушните превозвачи**. През юни 2005 г. Комисията прикани всички държави-членки да проверят дали националното законодателство и практиката, включително правилата и наредбите, прилагани за и от авиолиниите, са в съответствие с правото на ЕО. След намесата на Комисията като цяло не са получавани жалби в тази област.

¹⁰ http://ec.europa.eu/commission_barroso/frattini/doc/guide_2004_38_ec_en.pdf

¹¹ СОМ(2006) 333 окончателен, Съобщение от Комисията до Съвета и Европейския парламент – Доклад за изпълнението на програмата от Хага за 2005 г.

В редица съдебни решения¹² Съдът на ЕО напомня, че правото на пребиваване на територията на държава-членка се дава директно на всеки гражданин на Съюза по силата на член 18 от Договора за ЕО, като подчертава необходимостта от тълкуване на правото на свободно движение в светлината на основните права, и по-специално правото на защита на семейния живот и принципа на пропорционалност.

3.3. Преходни разпоредби в областта на свободното движение на работници

В момента се прилагат **преходни разпоредби за период от най-много 7 години**, разделени на три отделни етапа, по отношение на гражданите на 8 държави-членки, които се присъединиха на 1.5.2004 г.¹³, (ЕС-8) и гражданите на България и Румъния след присъединяването на страните на 1.1.2007 г.

До май 2007 г. девет от *15-те* държави-членки¹⁴ отвориха своите трудови пазари за граждани от държавите-членки ЕС-8, а десет от *25-те* държави-членки отвориха трудовите си пазари за български и румънски граждани¹⁵. Други държави-членки ограничават достъпа на работници от тези страни по силата на националното законодателство, като прилагат схема за разрешителни за работа, но често с изменения и опростени процедури.

През 2006 г. Комисията представи доклад за **функционирането на преходните разпоредби**¹⁶. Комисията стигна до извода, че потоците на движение са били много ограничени и са имали положително влияние върху икономиките на държавите-членки ЕС-15. Комисията препоръчва да се разгледа внимателно дали е необходимо да се удължават ограниченията предвид ситуацията на трудовия пазар и резултатите от доклада.

3.4. Други въпроси

Много граждани на Съюза се възползваха от възможността да упражняват правата си на свободно движение в Швейцария, които са подобни на тези за ЕС, съгласно Споразумението между ЕО и нейните държави-членки и Швейцарската конфедерация относно свободното движение на хора¹⁷. От 1 юни 2007 г. гражданите на държавите-членки от ЕС-15, Кипър и Малта могат да ходят в Швейцария и да пребивават там без ограничения. В момента се водят преговори относно адаптирането на Споразумението за ЕИП, с което Директива 2004/38 ще се прилага в държавите-членки на ЕАСТ (Лихтенщайн, Норвегия и Исландия).

По отношение на въпроса за **репатрирането на тленните останки**, който бе повдигнат по различни поводи от Европейския парламент и от Четвъртия доклад за гражданството, погребалните услуги са включени в обхвата на Директивата за услугите на вътрешния пазар (**Директива 2006/123**). Въпреки че това не представлява единна

¹² Вж. *inter alia* дела C-200/02 Chen, C-215/03 Oulane, C-157/03 Комисията срещу Испания, C-503/03 Комисията срещу Испания, C-258/04 Ioannidis, C-1/05 Jia, C-50/06 Комисията срещу Нидерландия

¹³ С изключение на Кипър и Малта

¹⁴ Финландия, Гърция, Ирландия, Италия, Португалия, Нидерландия, Испания, Швеция и Обединеното кралство.

¹⁵ Кипър, Чешката република, Естония, Финландия, Латвия, Литва, Полша, Словакия, Словения и Швеция

¹⁶ COM(2006) 48 окончателен

¹⁷ ОВ L 114, 20.4.2002 г.

разпоредба, регулираща репатрирането на тленните останки, директивата ще улесни доставчиците при извършването на тези дейности в чужбина.

4. ИЗБОРНИ ПРАВА

4.1. Доклад за изборите за Европейски парламент през 2004 г. и подготовка за изборите през 2009 г.

През декември 2006 г. Комисията прие доклад за изборите за Европейски парламент през 2004 г.¹⁸. Въпреки общата тенденция към спад на участието в изборите за ЕП (45 % през 2004 г., 50 % през 1999 г. и 56 % през 1994 г.) се забелязва увеличаване на участието на граждани на Съюза, които живеят в държава-членка, различна от тяхната страна на произход. Над един милион граждани на Съюза са се регистрирали да гласуват в държавата на пребиваване през 2004 г., което представлява почти 12 % спрямо 5,9 % през 1994 г. и 9 % през 1999 г. **Увеличаването на участието** се обяснява с по-голямата мобилност на гражданите в рамките на ЕС и с усилията, които правят държавите-членки, за да информират гражданите за техните права. Въпреки това **намалява броят на гражданите, които се кандидатира за избори**: 62 през 1999 г. спрямо 57 през 2004 г. (трима от които бяха избрани). Възможно обяснение за ниския брой кандидати с друга националност е скъпоструващата процедура на попълване на кандидатури, която се предвижда в момента от Директива 93/109¹⁹.

В усилията си да разреши установените от доклада проблеми Комисията предложи едновременно да измени Директива 93/109, като въведе мерки, които **улесняват работата на кандидатите и на държавите-членки**, и да осигури необходимите гаранции срещу злоупотреби²⁰.

4.2. Промени в съдебната практика

В своето решение от 12.9.2006 г.²¹ Европейският съд подчерта, че в момента държавите-членки трябва да регламентират тези аспекти от изборната процедура за ЕП, които не са хармонизирани на нивото на Общността, и по-специално да определят лицата, които имат право да гласуват и да бъдат избирани. Все пак, те трябва да спазват правото на ЕС, включително неговите основни принципи. Това изключва различното третиране на граждани, които са в подобна ситуация, освен ако е обективно оправдано.

4.3. Политически партии на европейско равнище

През юни 2007 г. Комисията прие предложение, за да позволи създаването на европейски политически фондации. Предложението изменя Регламент (ЕО) № 2004/2003 относно статута и финансирането на политическите партии на европейско равнище. То се базира на член 191 от Договора за ЕО, който признава, че

¹⁸ COM(2006)790 Съобщение на Комисията – Европейски избори 2004 г. – Доклад на Комисията за участието на гражданите от Европейския съюз в държавата-членка на пребиваване (Директива 93/109) и условията за провеждане на избори (Решение 76/787, изменено с Решение 2002/772).

¹⁹ Директива 93/109/ЕО от 6 декември 1993 г. за определяне на условията и реда за упражняване на правото да избират и да бъдат избирани в избори за Европейски парламент от граждани на Съюза, пребиваващи в държава-членка, на която не са граждани

²⁰ COM(2006)791

²¹ C-145/04 Испания срещу Обединеното кралство и C-300/04 Eman и Sevinger

политическите партии на европейско равнище са важен фактор за интеграцията и допринасят за формирането на европейско съзнание и за изразяването на политическата воля на гражданите на Съюза. Общо десет политически партии на европейско равнище получават финансиране по регламента, като това финансиране се управлява от ЕП. Бюджетът за политическите партии на европейско равнище беше определен на 10,4 млн. EUR през 2007 г.

4.4. *Ефективно участие на гражданите на Съюза в политическия живот на техните държави-членки на пребиваване*

За да гарантира, че гражданите на Съюза могат да упражняват своите изборни права в държавата-членка на пребиваване при провеждане на общински и европейски избори при същите условия като гражданите на съответната държава, Комисията прави оценка на законодателството на тези държави-членки, в които **националното законодателство не позволява на европейски граждани с друга националност да членуват в политически партии и/или да основават такива**. Изключването на граждани на Съюза от основаване и членство в политически партии в държавата-членка на пребиваване може да им попречи да упражняват ефективно своето право да се кандидатира. Комисията ще поиска от съответните държави-членки да премахнат тези ограничения и при необходимост ще използва своите правомощия по силата на член 226 от Договора за ЕО.

Предшните доклади за гражданството подчертаха загрижеността на много от европейските граждани относно факта, че в повечето държави-членки гражданите на Съюза с друга националност са лишени от **правото да участват в национални или регионални избори** в страната на пребиваване. Загрижеността на гражданите беше потвърдена от редовните запитвания до ЕП и публичната кореспонденция през отчетния период. Комисията приканва държавите-членки да разгледат този въпрос с цел да се поощри участието на европейските граждани в политическия живот в страната на пребиваване.

4.5. *Право на гласуване за общински избори*

На последно място, по отношение на правото на гласуване на общински избори Директива 94/80 бе адаптирана с Директива 2006/106, която добави основните административно-териториални единици в новите държави-членки.

5. ДИПЛОМАТИЧЕСКА И КОНСУЛСКА ЗАКРИЛА

Европейското право в областта на дипломатическата и консулска закрила е много ограничено. Освен Решение 96/409/ОВППС относно утвърждаването на временен документ за пътуване, то се състои от **Решение 95/553 относно закрилата на гражданите на Европейския съюз, осигурявана от дипломатическите и консулските представителства**, което влезе в сила едва през май 2002 г. поради тромавите законодателни процедури, които държавите-членки изискваха за неговото приемане.

Гражданите на Съюза все повече пътуват и живеят в трети страни. Евростат²² изчисли, че броят на пътувания през 2005 г. извън ЕС възлиза на около 80 млн. Половината от гражданите на Съюза очакват, че ще пътуват в трета страна през следващите 3 години²³. **Ограниченото представяне на държавите-членки в трети страни** (в 107 от общо 166 трети страни най-много 10 държави-членки имат представителство) и натрупаният опит от неотдавнашните кризи (а именно азиатското цунами и кризата в Ливан) доказаха, че **може да се подобри сътрудничеството** между консулските и дипломатическите органи.

След приемане на **Зелената книга на Комисията относно дипломатическата и консулска закрила на гражданите на Съюза в трети страни**²⁴ на 28.11.2006 г. Комисията представи **План за действие за периода 2007—2009 г.**²⁵, който предлага редица мерки за подобряване на защитата, и **Препоръка** до държавите-членки за включване в паспортите на текста на член 20²⁶.

6. ПРАВО НА ПЕТИЦИИ ДО ЕП И ПРАВО ДА СЕ ОБРЪЩАТ КЪМ ОМБУДСМАНА

Гражданите на Съюза и всяко физическо или юридическо лице, което пребивава или има седалище на територията на държава-членка, имат право да отправят **петиция до Европейския парламент** по въпроси, които се отнасят до областите на компетентност на Общността и които ги засягат пряко (членове 21 и 194 от Договора за ЕО). Европейският парламент е получил 1002 петиции през 2004 г. (от които 623 допустими), 1032 петиции през 2005 г. (628 допустими) и 1021 петиции през 2006 г. (667 допустими). От една четвърт до една трета от петициите са свързани или водят до процедура за нарушение.

Жалби могат да се изпращат и до Европейския омбудсман относно случаи на лошо администриране в действията на институциите или органите на Общността (членове 21 и 195 от Договора за ЕО). Жалбите пред Омбудсмана все повече се увеличават, до голяма степен поради присъединяването на нови държави-членки. През 2004 г. са получени 3726 жалби, през 2005 г. 3920, а през 2006 г. — 3830. Голяма част от жалбите продължават да попадат извън компетенциите на Омбудсмана или се смятат за недопустими, а по-голямата част (средно 94,5 % за периода 2004—2006 г.) се изпращат от частни лица²⁷.

С **Решение 2005/46** Европейският парламент възложи на Н. Диамандурос втори мандат в качеството на Европейски омбудсман, считано от 11 януари 2005 г.

7. РАВНО ТРЕТИРАНЕ ВЪЗ ОСНОВА НА НАЦИОНАЛНОСТТА

Европейският съда произнесе няколко важни решения²⁸ в тази област през референтния период. Той припомни, че **гражданството на Съюза е предназначено да бъде**

²² База данни за населението, раздел туризъм. Данните включват пътуванията за отдых и бизнес за повече от един ден през 2005 г.

²³ Евробарометър № 118 от юли 2006 г.

²⁴ COM(2006)712

²⁵ COM(2007)767 окончателен

²⁶ C(2007)5841 окончателен

²⁷ Годишният доклад на Европейския омбудсман се намира на адрес <http://www.ombudsman.europa.eu/report/en/default.htm>

²⁸ Вж. по-специално дела C-456/02 Trojani и C-209/03 Bidar

фундаменталният статут на гражданите на държавите-членки, като позволява на тези, които се намират в едно и също положение, да се ползват от еднакво третиране в закона, независимо от тяхната националност, без да се засягат изрично посочените в тази връзка изключения, и че гражданите на Съюза, които пребивават законно в държава-членка, могат да разчитат на член 12 от Договора за ЕО във всички положения, попадащи в материалноправния обхват на законодателството на ЕО, включително положенията, свързани с правото на свободно движение и пребиваване в друга държава-членка.

Правото на еднакво третиране бе допълнително пояснено с **Директива 2004/38**. Член 24, параграф 2 позволява две изключения от това правило: държавите-членки не се задължават да предоставят право на социално подпомагане през първите три месеца на пребиваване или при по-дълъг срок, в случай на търсещи работа лица, на граждани на Съюза, различни от работници или самостоятелно заети лица, лица, които запазват такъв статус и членове на техните семейства. Държавите-членки също не се задължават да отпускат финансова помощ за издръжка за обучение, състояща се от безвъзмездна помощ или студентски заеми преди придобиването на право на постоянно пребиваване от тези лица.

В дело *Garcia Avello*²⁹ Европейският съд постанови, че членове 12 и 17 от Договора за ЕО забраняват на националните власти да откажат молба за промяна на фамилията, подадена от името на непълнолетен гражданин на Съюза с двойна националност, което ще му позволи да носи фамилията, дадена му в съответствие със закона и традицията в държавата-членка на втората му националност. Комисията разгледа мерките, приети от държавите-членки за спазване на това решение на Съда и откри три процедури за нарушение в тази връзка от октомври 2005 г. до октомври 2006 г.

8. ЕФЕКТИВНОСТ НА ПРАВАТА НА ГРАЖДАНИТЕ

Получената от гражданите кореспонденция представлява ценно средство за разкриване на нарушения на правото на ЕС, извършени от държавите-членки. Комисията продължава да получава много въпроси, свързани с предполагаемо нарушаване на правата, и по-специално на правото на свободно движение. Макар правото на свободно движение и правото на пребиваване да са може би две от най-осезаемите права, предоставени на гражданите на Съюза, наличието на множество национални органи, които са склонни да ограничават ефективното упражняване на тези права (от граничните служители до имиграционните власти и местните съвети), означава, че прилагането на правото на Общността често е нееднакво в рамките на ЕС.

В това отношение трябва да се спомене успехът на механизма **SOLVIT**³⁰, създаден от Комисията и държавите-членки през юли 2002 г. SOLVIT помага на гражданите на Съюза и на фирмите да намерят в срок от десет седмици прагматични решения на проблеми, възникнали от неправилното прилагане на правото на Общността от страна на националните администрации. Центрове на SOLVIT са създадени във всички 27 държави-членки, както и в Исландия, Лихтенщайн и Норвегия. Всички центрове са част от националната администрация, а Комисията наблюдава и подпомага работата на мрежата.

²⁹ C-148/02

³⁰ Вж. <http://ec.europa.eu/solvit> и Годишния доклад на SOLVIT SEC (2007)585

От създаването на SOLVIT броят на случаите нарасна от 12 на 70 нови случая на месец. Средният процент на разрешените случаи е около 80 %, а времето за разглеждане на случаите за периода 2004—2007 г. е около 65 календарни дни. По-голямата част от жалбите (66 %) са подадени от граждани и засягат правата за пребиваване, визите, социалната сигурност, признаването на професионалните квалификации и данъчното облагане. SOLVIT функционира много добре, но държавите-членки трябва да гарантират, че техните национални центрове на SOLVIT разполагат с достатъчно персонал, което в момента не е така за повече от половината от центровете.

Комисията ще продължи да наблюдава еднаквото прилагане на правото на Общността от държавите-членки и да използва своите правомощия по силата на член 226 от Договора за ЕО, за да стимулира държавите-членки да започнат да спазват правото на ЕО възможно най-бързо, като същевременно ще продължи да насърчава алтернативните механизми за решаване на спорове, които може да се окажат особено ефективни, ефикасни и не толкова тромави при разрешаване на проблемите на гражданите.

9. ГРАЖДАНСТВО И ОСНОВНИ ПРАВА

Комисията поставя основните права в центъра на своите политики. В този контекст от 2004 г. **Групата на комисарите по основни права, борба с дискриминацията и равни възможности** води политика и гарантира последователността на инициативите на Комисията в тези области, както и в областта на интеграцията на малцинствата.

Макар повечето права, залегнали в **Хартата за основните права на ЕС**, да не се ограничават само до гражданите на Съюза, някои от тях са свързани с европейското гражданство, например изборните права (членове 39 и 40), правото на свободно движение и пребиваване (член 45) и правото на дипломатическа и консулска закрила (член 46).

9.1. Основните права и Програмата за гражданството 2007—2013 г.

Съветът създаде важен инструмент в областта на гражданството на 19 април 2007 г., когато прие Решение **2007/252/ЕО за създаване за периода 2007—2013 г. на специална програма „Основни права и гражданство“**, като част от общата програма „Основни права и правосъдие“³¹. Програмата представлява нов стимул за основните права и политиките на гражданството на ЕС, като една от основните ѝ цели е насърчаването на европейско общество, основано върху спазването на основните права, включително правата, произтичащи от гражданството на Съюза. **Финансирането на Общността по програмата може да бъде или под формата на безвъзмездни помощи, или чрез договори за обществени поръчки.**

9.2. Европейска агенция за основните права

Европейската агенция за основните права бе създадена на 1 март 2007 г.³² на мястото на Европейския център за мониторинг на расизма и ксенофобията. Целта на агенцията е да предостави помощ и експертни знания, свързани с основните права, на съответните

³¹ ОВ L 110, 27.4.2007 г., стр. 33 и поправка ОВ L 141, 2.6.2007 г., стр. 83.

³² Регламент (ЕО) № 168/2007 от 15 април 2007 г.

институции на Общността и на държавите-членки при прилагане на правото на ЕО. Нейните три основни задачи са свързани със събиране, анализ и разпространение на информация и данни, формулиране и публикуване на становища и доклади, както и насърчаване на диалога с гражданското общество и повишаване на общественото внимание.